

Dosarul nr. 2ra-303/19

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (jud. S.Clima)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. V.Buhnaci, V.Cotorobai, M.Anton)

DECIZIE

10 aprilie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Valeriu Doagă
Mariana Pitic
Iurie Bejenaru
Nina Vascan
Tamara Chișca-Doneva

examinând recursul declarat de Valeriu Benderschi, reprezentat de către avocatul Natalia Culea-Reul,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Valeriu Benderschi împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Consiliul municipal Chișinău și executorul judecătoresc Oleg Ungureanu cu privire la constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 22 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Valeriu Benderschi și a fost admis apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, a fost casată hotărârea din 4 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani și a fost pronunțată o hotărâre nouă, de respingere ca nefondată a acțiunii,

c o n s t a ț ă :

La 28 iulie 2017, Valeriu Benderschi a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Consiliul municipal Chișinău și executorul judecătoresc Oleg Ungureanu cu privire la constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului moral.

În motivarea cererii de chemare în judecată reclamantul a indicat că începând cu anul 1991 a activat în cadrul Brigăzii de Poliție cu Destinație Specială „Fulger” din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, iar la 9 iulie 2010 s-a adresat cu cerere către Primăria mun. Chișinău și Consiliul municipal Chișinău, prin care a solicitat în conformitate cu legislația în vigoare să fie asigurat cu spațiu locativ.

Prin răspunsul nr. B-1839/10 din 21 iulie 2010 parvenit de la Direcția generală locativ - comunală și amenajare a Consiliului mun. Chișinău, a fost informat că în municipiul Chișinău s-a creat o situație extrem de dificilă cât privește asigurarea cu spațiu locativ a persoanelor care dispun de acest drept, iar din lipsa de surse financiare și spațiu locativ disponibil nu este posibil de a soluționa problema locativă.

Având în vedere că nu a fost asigurat cu spațiu locativ de către autoritățile publice locale, la 4 august 2010 s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului municipal Chișinău, prin care a solicitat asigurarea cu spațiu locativ și repararea prejudiciului moral, iar prin hotărârea din 24 ianuarie 2011 a Curții de Apel Chișinău s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată, însă Curtea Supremă de Justiție prin decizia din 8 iunie 2011 a admis recursul său, a casat hotărârea din 24 ianuarie 2011 a Curții de Apel Chișinău și a emis o nouă hotărâre, prin care a admis acțiunea și a obligat Consiliul municipal Chișinău să îl asigure împreună cu membrii familiei sale cu spațiu locativ conform normelor stabilite în art. 42 Codul cu privire la locuințe, conform succesiunii rândului stabilit.

Valeriu Benderschi a invocat că la rămânerea definitivă a deciziei din 8 iunie 2011 a Curții Supreme de Justiție s-a adresat către executorul judecătoresc Oleg Ungureanu cu cerere privind executarea deciziei, iar prin încheierea nr. 026-248/11 din 5 octombrie 2011 executorul judecătoresc Oleg Ungureanu a primit spre executare documentul executoriu și a intentat procesul de executare, obligând Consiliul mun. Chișinău de a executa documentul executoriu.

Cu toate acestea, Primăria mun. Chișinău prin răspunsul nr. 08-4144 din 1 august 2011 a adus la cunoștința executorului judecătoresc că nu este posibil de a executa hotărârea judecătorească, din lipsa spațiului locativ în mun. Chișinău.

Valeriu Benderschi a mai indicat că datorită neexecutării hotărârii judecătorești în favoarea sa, el nu poate beneficia de bunurile sale și în consecință i se încalcă dreptul său la protecția proprietății, garantat de art. 1 al Protocolului 1 adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale.

Reieșind din faptul neexecutării hotărârii judecătorești irevocabile și executorie, a înaintat la CEDO cerere, care a fost înregistrată cu nr. 74430/11, invocând încălcarea art. 6 al Convenției, adică a dreptului la un proces echitabil și a art. 1 al Protocolului 1 al Convenției a dreptului la protecția proprietății.

Prin scrisoarea CtEDO, a fost informat că la 1 iulie 2011, în Republica Moldova a intrat în vigoare Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, Curtea considerând necesar ca dânsul să facă uz de noul remediu intern în scopul restabilirii drepturilor încălcate.

Valeriu Benderschi a menționat că între timp, atât Consiliul mun. Chișinău, cât și Guvernul Republicii Moldova nu au întreprins nici o măsură întru executarea deciziei din 8 iunie 2011 a Curții Supreme de Justiție, fiind expirat termenul acordat de CtEDO pentru care Guvernul urma să introducă un remediu

care va asigura o redresare cu adevărat eficientă pentru violările Convenției cauzate de neexecutarea hotărârilor privind acordarea locuințelor sociale.

În opinia reclamantului, se consideră îndreptățit să solicite repararea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului său la executare în termen rezonabil a deciziei din data de 08 iunie 2011 a Curții Supreme de Justiție, or, aceasta nu este executată până în prezent.

A mai relatat că la aprecierea prejudiciului se va ține cont de caracterul individual al cauzei, complexitatea cauzei, durata neexecutării și nu în ultimul rând de principiul general al echității, iar suma nu trebuie să fie vădit disproporțională cu sumele acordate de CEDO în spețe similare, fiind estimată de reclamant la 100 000 lei, or, până în prezent se află într-o stare continuă de imposibilitate de a-și realiza drepturile sale la executarea hotărârii judecătorești irevocabile.

Valeriu Benderschi a solicitat inclusiv în urma concretizării acțiunii, constatarea violării de către Statul Republica Moldova a dreptului său prevăzut de art. 6, 13 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale și de art. 1 al Protocolului 1 adițional la Convenție cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a deciziei de 8 iunie 2011 a Curții Supreme de Justiție, încasarea din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul său a prejudiciului moral cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a deciziei din 8 iunie 2011 a Curții Supreme de Justiție, în perioada 19 septembrie 2012 – 28 iulie 2017 în sumă de 100 000 lei și a cheltuielilor de judecată suportate pe marginea prezentului litigiu.

Prin hotărârea din 4 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, cererea de chemare în judecată depusă de Valeriu Benderschi a fost admisă parțial, fiind constatată încălcarea dreptului reclamantului Valeriu Benderschi garantat de art. 6 și 13, art. 1 Protocolul 1 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale ca urmare a neexecutării deciziei din 8 iunie 2011 a Curții Supreme de Justiție. S-a încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Valeriu Benderschi suma de 30000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a deciziei din 8 iunie 2011 a Curții Supreme de Justiție, în perioada 19 septembrie 2012 – 28 iulie 2017. S-a încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Valeriu Benderschi cheltuielile de asistență juridică în sumă de 3000 lei și 97 lei cu titlu de alte cheltuieli de judecată. În rest, capătul de cerere privind repararea prejudiciului moral a fost respins ca fiind neîntemeiat.

Prin decizia din 7 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Valeriu Benderschi și a fost admis apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, a fost casată hotărârea din 4 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani și a fost pronunțată o hotărâre nouă, de respingere a acțiunii.

Prin decizia din 19 septembrie 2018 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de Valeriu Benderschi, a fost casată decizia din 7 iunie

2018 a Curții de Apel Chișinău, cauza fiind remisă la rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

După rejudecare, prin decizia din 22 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de Valeriu Benderschi și a fost admis apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, a fost casată hotărârea din 4 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani și a fost pronunțată o hotărâre nouă, de respingere a acțiunii.

La 3 decembrie 2018, Valeriu Benderschi, reprezentat de către avocatul Natalia Culea-Reul a declarat recurs împotriva deciziei din 22 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și casarea parțială a hotărârii instanței de fond în partea respingerii acțiunii, cu pronunțarea în această parte a unei hotărâri noi, prin care cererea de chemare în judecată să fie admisă integral.

În motivarea recursului s-au indicat motivele de drept și de fapt invocate în cererea de chemare în judecată, în cererea de apel și în cererea de recurs anexate la dosar, suplimentar invocându-se că în baza deciziei din 8 iunie 2011 a Curții Supreme de Justiție a obținut dreptul la asigurarea de către autoritatea publică locală cu spațiu locativ conform succesiunii rândului stabilit, decizia fiind irevocabilă după pronunțare, însă Consiliul municipal și Guvernul nu au întreprins nici o măsură întru executarea deciziei, fiindu-i încălcat dreptul la executare în termen rezonabil a hotărârii, ori acest termen pentru recurent este destul de mare.

De asemenea, îi este încălcat dreptul la protecția proprietății prin faptul că deși instanța a obligat administrația publică locală de a-i acorda spațiu locativ, acesta nu a intrat în posesia, administrarea și folosința locuinței sale.

În continuare, recurentul a invocat că, prima instanță în mod întemeiat a conchis asupra necesității constatării încălcării dreptului acestuia la neexecutarea în termen rezonabil a deciziei din 8 iunie 2011 a Curții Supreme de Justiție, or cu certitudine s-a constatat că, această hotărâre nu a fost executată până în prezent.

Totodată, recurentul a indicat că, instanța de fond a subapreciat considerabil și neîntemeiat, prejudiciului moral cauzat prin neexecutarea hotărârii judecătorești. Or, în perioada menționată supra, acesta a suportat o stare de stres, care a provocat suferințe morale și psihice. Însă, la aprecierea cuantumului prejudiciului moral cauzat prin neexecutarea hotărârii judecătorești, prima instanță nu a luat în considerație importanța cauzei, deoarece obiectul litigiului este asigurarea cu spațiu locativ.

Pe cale de consecință, a menționat că instanța de apel s-a eschivat de la exercitarea obligației impusă prin lege, de înfăptuire a actului de justiție, a examinat superficial circumstanțele cauzei, nu a intrat în esența litigiului și nu a apreciat toate circumstanțele și probele existente ale cauzei, pronunțând hotărâre neîntemeiată de respingere a acțiunii, or, în litigiul dedus judecății, este cert că, autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești este statul Republica Moldova, care n-a întreprins toate măsurile corespunzătoare în vederea executării acestei hotărâri judecătorești irevocabile (vol.II,f.d.33-53).

În conformitate cu art. 434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 22 noiembrie 2018 (vol.II,f.d.22). Astfel, recursul declarat la 3 decembrie 2018 (vol.II,f.d.33) este în termen.

Prin încheierea din 13 martie 2019 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de Valeriu Benderschi a fost considerat admisibil și fără a prejudicia fondul a fost dispusă judecarea acestuia de către completul din 5 judecători.

În conformitate cu art. 441 Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în cererea de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs este întemeiată și care urmează a fi admisă cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea concluziei enunțate se rețin următoarele argumente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

După cum denotă actele cauzei, într-un alt litigiu, la 4 august 2010, Valeriu Benderschi s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului municipal Chișinău, prin care a solicitat asigurarea cu spațiu locativ și repararea prejudiciului moral, iar prin hotărârea din 24 ianuarie 2011 a Curții de Apel Chișinău cererea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată, însă Curtea Supremă de Justiție prin decizia din 8 iunie 2011 a admis recursul reclamantului, a casat hotărârea din 24 ianuarie 2011 a Curții de Apel Chișinău și a emis o nouă hotărâre, prin care a admis acțiunea și a obligat Consiliul municipal Chișinău să

îl asigure, împreună cu membrii familiei sale cu spațiu locativ conform normelor stabilite în art. 42 Codul cu privire la locuințe, conform succesiunii rândului stabilit (vol.I,f.d.28-33).

La fel s-a constatat că la rămânerea irevocabilă a deciziei din 8 iunie 2018 a Curții Supreme de Justiție, Valeriu Benderschi s-a adresat către executorul judecătoresc Oleg Ungureanu cu cerere privind executarea deciziei, iar prin încheierea nr. 026-349/11 din 5 octombrie 2011 executorul judecătoresc Oleg Ungureanu a primit spre executare documentul executoriu și a intentat procesul de executare, obligând Consiliul mun. Chișinău de a executa documentul executoriu (vol.I,f.d.35). Prin răspunsul nr. 08-4144 din 1 august 2011 Primăria mun. Chișinău i-a adus la cunoștință executorului judecătoresc că nu este posibil de a executa hotărârea judecătorească, din lipsa spațiului locativ în mun. Chișinău (vol.I,f.d.36).

Din considerentul că după cum a invocat reclamantul în acțiune că datorită neexecutării hotărârii judecătorești irevocabile în favoarea sa și având în vedere că dânsul nu poate beneficia de bunurile sale și în consecință i se încalcă dreptul său la protecția proprietății, garantat de art. 1 al Protocolului 1 adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, la 19 septembrie 2012, Valeriu Benderschi s-a adresat anterior cu o cerere de chemare în judecată, solicitând constatarea faptului încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a deciziei din 8 iunie 2011 a Curții Supreme de Justiție, însă instanțele de judecată au respins acțiunea, reținând că termenul de executare nu este încălcat, deoarece Valeriu Benderschi după un an de zile de la intentarea procedurii de executare a înaintat acțiunea nominalizată (vol.I,f.d.102-106).

Tot actele cauzei atestă că din răspunsul nr. 03-116/6187 din 14 septembrie 2017 al Direcției generale locativ-comunală și amenajare a Consiliului municipal Chișinău rezultă că decizia din 8 iunie 2011 a Curții Supreme de Justiție nu poate fi executată din cauza lipsei spațiului locativ liber în mun. Chișinău, din motiv că consiliul nu dispune de mijloace financiare necesare pentru a construi spațiu locativ în vederea executării hotărârii respective (vol.I,f.d.87-88).

Dat fiind faptul că decizia din 8 iunie 2011 a Curții Supreme de Justiție nu a fost executată nici după 6 ani de la adoptarea ei, iar prin neexecutarea statul prin intermediul organelor îi încalcă drepturile sale la protecția proprietății, la 28 iulie 2017, Valeriu Benderschi s-a adresat repetat cu acțiune, solicitând inclusiv în urma concretizării acțiunii, constatarea violării de către Statul Republica Moldova a dreptului său prevăzut de art. 6 și 13 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale și de art. 1 al Protocolului 1 adițional la Convenție cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a deciziei de 8 iunie 2011 a Curții Supreme de Justiție, încasarea din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul său a prejudiciului moral cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a deciziei din 8 iunie 2011 a Curții Supreme de Justiție, în perioada 19 septembrie 2012 – 28 iulie 2017 (data depunerii prezentei acțiuni) în sumă de 100 000 lei și a cheltuielilor de judecată suportate pe marginea prezentului litigiu (vol.I,f.d.5-21,110).

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță având ca obiect constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului moral, s-a pronunțat în favoarea temeiniciei acțiunii pe care a admis-o parțial (vol.I,f.d.139-146).

Instanța de apel, verificând temeinicia și legalitatea hotărârii primei instanțe, a respins apelul declarat de Valeriu Benderschi și a admis apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, a casat hotărârea din 4 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani și a pronunțat o hotărâre nouă, de respingere a acțiunii.

În susținerea concluziei sale, instanța de apel a reținut că deși Valeriu Benderschi a obținut dreptul la spațiu locativ în baza deciziei din 8 iunie 2011 a Cuții Supreme de Justiție, aceasta urmează să fie executată succesiv, adică conform rândului stabilit pentru asigurarea cu spațiu locativ, fiind o condiție esențială la constatarea încălcării termenului rezonabil de executare a hotărârii judecătorești.

Mai mult, dreptul lui Valeriu Benderschi și a membrilor familiei sale la o locuință a apărut ca urmare a aplicării prevederilor art. 37 și 40 Codul cu privire la locuințe, conform cărora participanții la război pentru apărarea integrității Republicii Moldova li se acordă de către administrația publică locală spațiu locativ, prevedere legală care a fost abrogată, astfel, acesta nu mai dispune de dreptul de asigurare cu spațiu locativ.

Instanța de recurs analizând materialele dosarului în coraport cu normele juridice ce guvernează raportul juridic litigios, ajunge la concluzia că soluția dată de către instanța de apel contravine circumstanțelor cauzei, pe când concluzia primei instanțe despre necesitatea admiterii parțiale a acțiunii este justă, ea având la bază cumulul dovezilor administrate în cadrul dezbaterilor judiciare, cărora le-a fost dată aprecierea juridică cuvenită, conform cerințelor art. 130 Cod de procedură civilă.

Cu referire la pretenția reclamantului Valeriu Benderschi invocată în acțiune cu privire la constatarea violării de către Statul Republica Moldova a dreptului său prevăzut de art. 6 și 13 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a deciziei de 8 iunie 2011 a Curții Supreme de Justiție, instanța de recurs relevă că conform art. 1 alin. (2) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, aplicarea și interpretarea termenilor din prezenta lege se fac prin prisma legislației naționale, a prevederilor Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.

Astfel, Colegiul reține că, CtEDO a menționat că, dreptul de acces la justiție garantat de art. 6 alin. (1) CEDO, ar rămâne iluzoriu dacă sistemul legal intern al statului ar permite ca o hotărâre definitivă și obligatorie să rămână inoperantă, în detrimentul uneia dintre părți. Este de neconceput ca articolul 6 CEDO, să descrie în detaliu garanțiile procedurale oferite părților, proceduri

care sunt echitabile, publice și se desfășoară într-un termen cât mai scurt cu putință, fără a proteja executarea hotărârilor judecătorești.

Instanța de recurs menționează că, în interpretarea articolului 6 CEDO, executarea unei hotărâri judecătorești trebuie privită ca parte integrantă a unui proces. Chiar dacă putem admite că statele contractante, în anumite circumstanțe excepționale, în limitele marjei de apreciere care le este oferită de Convenție, în materia reglementării folosirii bunurilor, pot interveni într-o procedură de executare a unei hotărâri judecătorești, o asemenea intervenție nu poate avea ca efect împiedicarea, invalidarea sau întârzierea executării, cu atât mai mult acestea nu pot repune în discuție problema fondului acestei hotărâri.

Conform art. 2 alin. (1) și (2) al Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă. Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare reclamant).

Instanța de recurs indică că, prin decizia din 8 iunie 2011 a Curții Supreme de Justiție, Consiliul municipal Chișinău a fost obligat să îl asigure pe Valeriu Benderschi împreună cu membrii familiei sale cu spațiu locativ conform normelor stabilite în art. 42 Codul cu privire la locuințe, conform succesiunii rândului stabilit (vol.I,f.d.28-33). Respectiv, prin hotărârea irevocabilă menționată supra, Valeriu Benderschi a obținut dreptul la spațiu locativ potrivit normelor în vigoare.

La fel, din Raportul prezentat de executorul judecătoresc Oleg Ungureanu, rezultă că la 5 octombrie 2011 în cadrul biroului executorului judecătoresc a parvenit documentul executoriu nr. 3r-1090/11 din 8 iunie 2011, emis de Curtea Supremă de Justiție, privind obligarea Consiliului municipal Chișinău de a-l asigura pe Valeriu Benderschi și pe membrii familiei acestuia, cu spațiu locativ, conform normelor stabilite de legislație, iar prin încheierea nr. 026-349/11 din 5 octombrie 2011 documentul executoriu a fost primit spre executare și a fost intentată procedura de executare cu obligarea debitorului de a executa documentul executoriu (vol.I,f.d.35).

Colegiul relevă că, executorul judecătoresc a întreprins măsuri în vederea executării titlului executoriu, însă din răspunsurile Consiliului municipal Chișinău rezultă că, la moment este imposibilă executarea hotărârii judecătorești din lipsa spațiului locativ liber în mun. Chișinău, fapt generat de procesul de privatizare a fondului de locuințe, ceea ce a redus substanțial imobilele cu destinație locativă aflate în proprietate municipală, precum și lipsa mijloacelor

financiare, necesare pentru construcția spațiului locativ, pentru executarea hotărârilor instanțelor de judecată privind asigurarea cu spațiu locativ a creditorilor urmăritori.

Raportând normele legal enunțate la circumstanțele litigiului dedus judecării, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că prima instanță corect a concluzionat despre necesitatea admiterii pretenției privind constatarea încălcării dreptului reclamantului Valeriu Benderschi garantat de art. 6 și 13, art. 1 Protocolul 1 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale ca urmare a neexecutării deciziei din 8 iunie 2011 a Curții Supreme de Justiție.

Or, instanța de recurs conchide că, neexecutarea continuă a deciziei din 8 iunie 2011 a Curții Supreme de Justiție, inclusiv în perioada invocată de reclamantul Valeriu Benderschi, prin prezenta acțiune, 19 septembrie 2012 – 28 iulie 2017, constituie o încălcare a dreptului reclamantului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și prezintă o violare a dreptului subiectiv al acestuia, garantat de art. 6 par. (1) CEDO.

În acest context, Colegiul relevă ca neîntemeiat, argumentul instanței de apel precum că, neexecutarea documentului executoriu generată de lipsa spațiului locativ și a surselor financiare, nu constituie temei de a constata încălcarea drepturilor prevăzute de articolele 6 și 13 a CEDO și articolul 1 al Protocolului 1 Adițional la CEDO. Or, o autoritate statală nu poate invoca lipsa fondurilor sau lipsa locuințelor pentru a motiva încălcarea termenului rezonabil de executare a hotărârii judecătorești (cauza Prodan c. Moldovei).

Cu referire la pretinsa violare a dreptului subiectiv al reclamantului Valeriu Benderschi, garantat de art. 1 Protocolul 1 din CEDO, Colegiul reține că, conform jurisprudenței CtEDO (cauza Stran Greek Refmeries vs. Grecia din 9 decembrie 1994, § 59), o „pretenție” sau o „creanță” poate constitui un „bun” în sensul articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, dacă ea este suficient de certă pentru a fi executorie.

Astfel, prin prisma acestui principiu, instanța de recurs apreciază că, decizia din 8 iunie 2011 a Curții Supreme de Justiție, prin care Consiliul municipal Chișinău a fost obligat să-l asigure pe Valeriu Benderschi și membrii familiei acestuia, cu spațiul locativ, este executorie și suficient de certă pentru a permite reclamantului de a invoca, în mod întemeiat că, prin neexecutarea hotărârii menționate, este privat de un bun, în sensul art. 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. Respectiv, Colegiul conchide că, prima instanță corect a constatat încălcarea dreptului garantat de art. 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, în privința lui Valeriu Benderschi, prin neexecutarea deciziei din 8 iunie 2011 a Curții Supreme de Justiție.

Cu referire la pretenția reclamantului Valeriu Benderschi cu privire la încasarea din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM, a sumei în mărime de 100 000 lei, cu titlu de prejudiciul moral, instanța de recurs conchide că suma pretinsă este una exagerată, motiv pentru care corect a fost admisă parțial de prima instanță în sumă de 30000 lei.

Conform art. 2 alin. (3) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în

termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare.

Art. 2 alin. (6) al Legii citate supra, statuează că, mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.

Iar, art. 4 alin. (1) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, prevede că, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției al RM.

Totodată, conform art. 1422 alin. (1-2) Cod civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc. Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial

Astfel, cu referire la cuantumul prejudiciului moral, Colegiul relevă că, unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că, indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire. În temeiul CEDO, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca, partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

Respectiv, în litigiu dedus judecării, acordarea sumei de 100 000 lei, ar înlătura caracterul de „satisfacție echitabilă” al despăgubirilor și nu ar atinge scopul și finalitatea prevăzută de lege. Or, la stabilirea cuantumului prejudiciului moral, se ia în considerație interesul sporit, pe care l-a avut sau îl are reclamantul în executarea hotărârii judecătorești, al cărui beneficiar este.

De asemenea, instanța de recurs indică că pentru a stabili cuantumul prejudiciului moral urmează a fi luat în considerație durata neexecutării hotărârii judecătorești. În litigiul dedus judecării, Valeriu Benderschi a solicitat

repararea prejudiciului moral, cauzat prin neexecutarea deciziei de 8 iunie 2011 a Curții Supreme de Justiție, în perioada 19 septembrie 2012 – 28 iulie 2017.

Respectiv, Colegiul menționează că, instanța de fond a apreciat corect că, suma de 30000 lei, cu titlu de prejudiciu moral, este suficientă pentru acoperirea prejudiciului, cauzat prin neexecutarea deciziei de 8 iunie 2011 a Curții Supreme de Justiție, în perioada 19 septembrie 2012 – 28 iulie 2017, pe când suma de 100000 lei pretinsă de recurent cu titlu de prejudiciu moral este exagerată, motiv din care nu poate fi satisfăcută integral.

În conformitate cu art. 82 Cod de procedură civilă, cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat și din cheltuieli de judecare a cauzei.

Astfel, din materialele cauzei se constată cu certitudine că, pe parcursul examinării cauzei civile, Valeriu Benderschi a fost reprezentat în instanța de judecată de către avocatul Natalia Culea-Reul, iar pentru serviciile acestuia reclamanta i-a achitat suma de 4000 lei, ceea ce se confirmă prin bonul de plată din 21 septembrie 2017 anexat la dosar (vol.I,f.d.107).

În conformitate cu art. 94 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cererea părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pîrîtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

În corespundere cu art. 96 alin. (1) și (1¹) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile. Cheltuielile menționate la alin.(1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

Prin urmare, ținând cont de gradul de complexitate a prezentei cauze, modul în care cererea de chemare în judecată a fost pregătită pentru depunerea în instanță, timpul necesar pentru întocmirea cererii de chemare în judecată, ședințele de judecată la care a participat avocatul, și anume 2 ședințe de judecată, instanța de recurs apreciază că prima instanță corect a admis parțial pretenția reclamantului invocată în acțiune și întemeiat a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficiul lui Valeriu Benderschi suma de 3 000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică și suma de 73 lei, cu titlu de alte cheltuieli de judecată, confirmată prin bonul de plată din 28 iulie 2017 anexat la dosar (vol.I,f.d.4).

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că hotărârea primei instanțe este legală și întemeiată, decizia instanței de apel fiind emisă cu aprecierea eronată a probelor, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Valeriu Benderschi, reprezentat de către avocatul Natalia Culea-Reul, de a casa decizia din 22 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău și a menține hotărârea din 4 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Valeriu Benderschi, reprezentat de către avocatul Natalia Culea-Reul.

Se casează decizia din 22 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 4 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Valeriu Benderschi împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Consiliul municipal Chișinău și executorul judecătoresc Oleg Ungureanu cu privire la constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului moral.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Valeriu Doagă

judecătorii

Mariana Pitic

Iurie Bejenaru

Nina Vascan

Tamara Chișca-Doneva